

YENİ KÜRESEL DÜZENİN SANCILI DOĞUMU

Nisan 2025 Sayı: 56

YENİ KÜRESEL DÜZENİN SANCILI DOĞUMU

Küresel düzen, II.Dünya Savaşı'ndan bu yana üç büyük dönüşüm geçirdi. İlki 4 Şubat 1945 - 11 Şubat 1945 tarihleri arasında Yalta'da bulunan Livadia Sarayı'nda düzenlenen Konferanstan sonra ortaya çıkan Yalta Düzenidir. Bu konferansta Churchill, Roosevelt ve Stalin, Polonya topraklarının değişimi, Almanya'nın bölünmesi ve SSCB'nin Japon İmparatorluğu'na savaş ilan etmesi gibi konuları görüştüler. Bunun haricinde gizli oturumlarla yeni bir dünya düzeninin temelleri atıldı. II.Dünya Savaşı sonrasında küresel güçleri arasındaki jeostratejik dengesini Yalta'da belirlenen bu mutabakat zemini oluşturdu.

Bu mutabakata göre Avrupa kıtası ABD ve SSCB tarafından işgal edildi ve iki küresel güç, Avrupa'yı fiziki, askeri, ekonomik ve siyasi olarak yeniden inşa ettiler. Bunun yanı sıra, ABD küresel ölçekte de kendi hegemonya alanında askeri, siyasi ve ekonomik liderliğini kurumsallaştıracak örgütleri kurdu.

İkincisi 26 Aralık 1991'de SSCB'nin resmen dağılması ile ortaya çıkan tek kutuplu dönemdir. Yaklaşık on yıl süren bu dönem Batı'nın zaferi olarak kutlandı. Ocak 1992'de, Sovyetler Birliği'nin resmen dağılmasından yaklaşık bir ay sonra, ABD Başkanı George H. W. Bush Birliğin Durumu konuşmasında bu çökşunun etkisi ile şöyle söyledi: *"Tanrı'nın lütfuyla, Amerika Soğuk Savaşı kazandı."* Bu sözler sadece ABD'nin değil genel olarak Batı dünyasının soğuk savaş ve SSCB hakkındaki yaklaşımını yansıtmaktadır. NATO bu zafer duygusu ile Sovyetler döneminde Rusya çevresinde bir tampon bölge oluşturan ülkelere doğru genişlemeye başladı.

Üçüncüsü, sancılı doğumunun belirtilerini her boyutu ile hissettiğimiz içinde bulunduğumuz dönemdir. Bu yeni çok kutuplu düzenin bütün boyutları küresel liderliği daha fazla taşımadığı için küresel iddiasından vazgeçmeye hazırlanan ABD ile yeni bir küresel düzen talep eden Rusya ve Çin'in uzlaşması ve Dünyayı kendi nüfuz alanlarına göre paylaşması sonucunda ortaya çıkacak.

Bu makalede, ABD gücünün niçin gerilediğini, Küresel düzende kendi hak ettikleri yeri talep eden Rusya ve Çin'in niçin ABD ile küresel paylaşım için masaya oturmak istediğini, Avrupa'nın durumunu ve küreselleşmenin geleceğini inceleyeceğiz.

Amerika Niçin Küresel İddiasından Vazgeçiyor?

Aslında, Amerikan döneminin sonu çok daha önceleri gelmişti. Ancak bir dizi gelişme, ABD destekli hükümetin çöküşünün ardından Kabil'den çıkma görüntüleri, salgın dönemindeki başarısızlıklar ve Kongre baskını bu durumu dünyanın gözlerinin önüne apaçık serdi.

Bu gerilemenin bir sebebi ABD'nin tek kutuplu dönemde temel siyasi değişimi sağlamak için askeri gücün etkinliğini abartmasıdır. Ancak Amerikan gerilemesinin daha derindeki sebepleri uluslararası olmaktan çok yereldir. ABD uzun zamandır siyasi ve sosyal olarak bölünmüş, ekonomisi duraklayan ve askeri gücünü artık daha fazla taşımayan bir ülke durumunda.

Bugün Amerika'nın durumu birçok yönden savaşlar arası dönemde gerilemeye başlayan İngiliz İmparatorluğuna benziyor hatta göstergeleri daha da kötü. Amerika'nın federal borcu ise bu yıl GSYİH'nın yaklaşık %110'una ulaşacak. Kongre Bütçe Ofisi, 2050 yılına kadar %200'ü aşabileceğini tahmin ediyor.

Amerika sosyal ve psikolojik olarak hızlı biçimde ve neredeyse her konuda ayrışıyor ve kutuplaşıyor. Kutuplaşma, giderek daha çok bozulan gelir dağılımı, evsizlik ve madde bağımlılığı kriziyle birleştiğinde ABD'nin birçok büyük kentinde şiddet suçlarındaki artış olarak yansıyor ve ABD, şimdi keskin zıtlıklar ve kamu güvenliğinden yoksun oluşan bir ülke haline gelmiş durumda.

Bölünme ve çatışmalar, siyasi hayatın her alanına yayılmış durumda. ABD siyasetinde popülist ve aşırı sağ eğilimler güçlenmesi ve giderek artan siyasi bölünmüşlük karşısında ABD'nin bütünlüğünü koruyup korumayacağı tartışmaları dahi tartışılıyor.

Siyasi Kutuplaşma ve Amerikan demokrasinin zayıflaması, Amerika'nın küresel etkisine büyük zarar verdi. Daha önceleri karşı hem refah hem demokrasi taahhüt ederek öne çıkan ABD sistemi şimdi artık her iki vaadini de yerine getirmekte zorlanıyor.

Öte yandan ABD'nin küresel hegemonyasının temelini oluşturan askeri güç alanında da sıkıntılar yaşanıyor. ABD ordusu dünya tarihinde hava, kara ve denizlerde küresel olarak konumlanabilen ilk askeri güç olmuştur. Ancak son on yıl içindeki askeri teknolojilerin değişimi ve Rusya ve Çin'in bu teknolojileri ordularına uyarlamadaki başarıları karşısında ABD tehlikeli bir şekilde geride kalıyor. Gelişmeler ABD'nin teknolojik olarak

gelişmiş rakiplere karşı son derece farklı şartlarda savaş yapacağını ve savaşta çok sayıda askeri sistemi kaybedeceğini gösteriyor.

Bütün bu sorunların yanısıra Çin ile rekabet ve teknolojik yarışın getirdiği baskılar ABD'ni küresel yükünü azaltma ve kendi sorunlarına yoğunlaşmaya yönlendirmiş durumda. Amerikan kurumsal akli, hem yükselen toplumsal itirazı yönetmek hem ABD'nin küresel ayak izini küçültmek hem de Çin ve Rusya ile uzlaşmak gibi zorlu görevleri yeni Trump yönetimine yüklemiş durumda. Yeni yönetim bu kapsamda, önümüzdeki dönemde ABD kıtasında varlığını artırırken, küresel ölçekte varlığını azaltacak ve ülke içindeki ekonomik, sosyal sorunları çözmeye odaklanacaktır. Bunu yapabilmek içinde Rusya ve Çin ile küresel güç dengesini yeniden müzakere etmeye hazırlar.

Avrupa Entegrasyonun Sonu ve Avrupa'nın Yeniden İnşası

ABD ve Avrupa arasındaki askeri bağların çözülmesi ihtimali zaten birçok sorunla boğuşan AB'nin üzerindeki baskıyı daha da artırmış durumda ve bu durum II.Dünya Savaşı sonrasında ABD öncülüğünde başlayan entegrasyonun çözülmesine kadar gidebilir.

Aslında, Avrupa Entegrasyonu, başından itibaren planlı bir yaratılış eylemi, izlenecek bir yol, hangi limana yönelikleri konusunda anlaşmalar olmadan büyüdü. Bu sürece daha yakından baktığımızda gerilemeler, ilerlemeler, krizler ve bütünleşmeler görürüz

Bu süreç için üç ana aşama ortaya konabilir: Birincisi, Politik olarak gevşek bir ekonomik birliği; daha sonra 1992'den itibaren Maastricht temelinde, önce derinleşmesi

sonra Soğuk Savaş'ın sona ermesini takip eden yirmi yıl içinde 28 devleti kapsayacak şekilde genişlemesi ve üçüncü bir aşama olarak, 2010'ların varoluşsal krizleri sırasında meydana gelen temel değişimler.

AB, başlangıcından bu yana büyük krizlerin üstesinden gelmeyi başardı ancak bu süreç ortada sorunlu bir modelin olduğunu gösteriyor. Kronik sorunlar sürekli göz ardı ediliyor ve genel bir tasarımı olmayan doğaçlama, sürdürülemez acil durum önlemleri ile krizler çözülüyor.

Avrupa entegrasyonunun bir bilançosunu çıkarırsak, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra AB'nin üyeleri, AB'nin ve Tek Pazarı'nın refahından yararlandılar. Ancak AB "Dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi birikimine dayalı ekonomisi" olmak hedefinin gerisinde kalmış durumda. Bunun yerine, açıklar üzerine kurulu bir Avrupa para birliği, başarısızlığın eşliğinde duruyor. Sınırların ve göç politikasının ortak yönetimi de beklenen kriterleri karşılamadı. Son olarak, tüm reformlara rağmen, Avrupa Birliği küresel bir oyuncu olmayı başaramadı; bunun yerine, küresel bir oyuncu olmaya en yakın olan gücünü, yani Birleşik Krallık'ı kaybetti.

Bir refah adası yaratılmasına karşılık, küresel bir askeri, siyasi, ekonomik bir güç olamayan Avrupa için, 1991'de Doğu Avrupada Sovyet işgali sona ermesinden sonra ABD'nin de Avrupadan çekilme ihtimali Avrupa kıtasının kendi kimliğini yeniden bulmak için bir fırsat penceresi açmış durumda.

Avrupa Birliği bu fırsat penceresinden yararlanabilmek için, Federal bir Avrupa gibi siyasi hedeflerinden vazgeçerek Birliğin başlangıçtaki hedefi olan güçlü bir ekonomik işbirliği alanı olmaya odaklanmalıdır. Siyasi hedeflerinden

vazgeçen bir Avrupa, kendi tarihine uygun olarak Almanya ve Fransa gibi ülkelerin ekseninde kendi ekonomik, askeri ve siyasi dengelerini yeniden oluşturabilir ve Küresel düzende ve Avrupa'nın geleceğinde kendi yerini arayan Rusya ile ilişkilerini yeniden düzenleyebilir.

Rusya Küresel Düzende Kendi Yerini Arıyor

Avrupa güvenlik mimarisinde SSCB'nin dağılması sonucunda ortaya çıkan ve halen doldurulamayan boşluğun ve kaosun sorumluluğu yalnız bıraktığı Gorbaçov'un çaresizlik içinde kıvranışını ve SSCB'nin dağılmasını zafer duygusu ile coşarak seyreden Batı dünyasıdır.

Batı dünyası Gorbaçovun naifliğini ve ütöplast yaklaşımını çok iyi kullanarak, SSCB'nin dağıtılması sürecini onun üzerinden hızlandırdı ve SSCB'nin dağılması sonrasında da Rusya'nın da Rusyanın batı güvenlik mimarisine yönelik şikayet ve taleplerini görmezden gelerek Rusyanın da üzerine gitmeye başladı. AB, 1 Mayıs 2004'te bir çırpıda üye sayısını 15'ten 25'e çıkardı.

Bu, her halükârda AB'nin ve/veya NATO'nun "genişlemesi" tehdidi altında hisseden Rusya'ya, Kırım'ı ilhak etmek ve Doğu Ukrayna'ya hem askeri hem de siyasi olarak sızmak için bir bahane sağladı. Böylece Doğu Ortaklığı bir savaşın fitilini ateşlemiş oldu. Fakat eğer Batı 1990'larda Avrupa için uygulanabilir bir güvenlik mimarisi oluşturmuş olsaydı, bugün Ukrayna'da savaş olmayabilirdi.

Bu anlamda, Rusya ve Ukrayna arasındaki mevcut kriz aslında Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra üretilen Avrupa düzeninin geleceğiyle ilgilidir. Putin, Ukrayna krizini, mevcut düzeni

baltalayacak ve Rusya'nın Avrupa kıtasındaki ve dünya düzeninde "haklı" yerini yeniden alacak bir eylem olarak görüyor. Bu açıdan, Ukrayna krizinde Rusyanın esas hedef, Ukrayna'yı işgal etmek değil, Ukraynanın siyasi geleceğini şekillendirmek ve Kremlin tarafından kabul edilebilir olan Ukraynalı oyuncular hariç hepsini kenara çekmektir.

ABD'nin kafası Rusya ile nasıl başedilebileceği konusunda uzun süredir karıştı. Bunun sebebi Rusyanın düşüşü ile ilgili görüşlerinin abartılmış olmasıdır Rusya ile ilgili bu algının etkisi o kadar yaygındır ki, başlangıçta Biden yönetiminin gündeminde Rusya yoktu. Biden, Obama döneminden itibaren Amerikan dış politikasına hakim olan açık ve net bir dış politika önceliğiyle geldi: yükselen bir Çin'e karşı koymak. "Rusya ile nasıl başa çıkılacağı" sorusu, sadece Rus askerleri Nisan ayında Ukrayna sınırında toplandığında, gündemine geldi. Ancak Temmuz ayına gelindiğinde Başkan Joe Biden, Rusya'nın "**nükleer silahlara ve petrol kuyularına sahip bir ekonominin tepesinde oturduğunu ve başka bir şey olmadığını**" ilan etme noktasına geri döndü. Bu yaklaşım bir sonucu olarak, Ukrayna'yı askeri olarak desteklemek, ekonomik ve teknolojik ambargolarla geriletme olarak özetlenebilecek bir strateji geliştirildi.

Bu strateji doğrultusunda, AB, doğal gazının yüzde 41'ini, petrolünün yüzde 27'sini ve katı fosil yakıtlarının yüzde 47'sini Rusya'dan alırken bunu durdurdu. Ucuz Rus enerjisinden mahrum olan Avrupa ülkelerinin, özellikle Almanyanın zararına oldu. Kremlin ticaretini şu anda bir numaralı ticaret ortağı olan Çin'e yönlendirdi. Şu andan genel olarak makroekonomik göstergeler istikrarlı görünüyor.

Ekonomik ve sosyal göstergelerin ötesinde, Rusya dikkate alınması gereken bir askeri güç olmaya da devam ediyor. Moskova'nın bu askeri gücü ve komşularını tehdit etme yeteneği, Batı'yı müzakere masasına zorlamasını sağlıyor.

Netice olarak, Rusya, Batının konformizmi üzerinde manevra alanı sağlayan ve sert gücün üstünlüğünü vurgulayan ve yükselmek isteyen hırslı bir '**Büyük Güç**' konumundadır, ancak, henüz uluslararası düzeni tehdit edebilen ve yeniden şekillendirebilecek küresel bir güç statüsünde değildir.

Rusya, '**Büyük Güç**' statüsünü BM Güvenlik Konseyi'nde kalıcı bir vetonun yanısıra dünyanın en önde gelen nükleer cephaneliğine ve birinci sınıf siber savaş ücreti yeteneklerine sahip olmaktan alıyor. Bunlar ve eşsiz coğrafyası, ona bir tür küresel erişim kazandırmıştır. Rusya bu erişimi ve son dönemde yükselen etkisi ile ABD, Avrupa Birliği ve hatta Çin' e eşit olarak kabul edilmekte ve küresel güç statüsünde ne kadar ısrar etse de, durum şu anda öyle değildir. Rusya halen yüksek GSYİH'lara, en yüksek puanlı üniversitelere, küresel finansal güce ve küresel dillere sahip değil.

Bu anlamda Rusya kendi gücünün ve zaafiyetlerinin farkında olan bir ülke. Geline aşamada, Rusyanın önceliği, ABD'nin Avrupadan çekilmesini sağlamak ve Avrupa güç dengeleri içerisinde yerini yeniden almak. Rusya şimdi, Avrupadan çekilmeye hazırlanan yeni ABD yönetimini bir fırsat penceresi olarak görüyor ve masaya oturmaya hazır. Rusya masada elini güçlendirmek için ihtiraslı güç Çin ile birlikte hareket ediyor.

Çin'in İhtiraslarının Sınırları

Çin aslında sadece şimdi değil, tarih boyunca dünyayı yeniden şekillendirmeye çalışan hırslı bir güç olmuştur. Ancak 40 yıldır, yükselen Çin bu süreçte çok dikkatli davrandı ve stratejisini Amerikan gücünün etkisine göre güncelledi. Çin'in büyük değişimi, AB'nin Brexit sürecinin etkisiyle zayıfladığına ve ABD'nin küresel etkisinin artık azaldığına karar verilince ortaya çıktı. Pekin bu aşamada artık batının ve ABD'nin dünyadaki etkisinin yeterince zayıfladığına ve birçok Çinli stratejistin uzun zamandır bahsettiği "bir asırdır görülmeyen büyük değişiklikler" için harekete geçmenin zamanı geldiğine inanıyor.

Pekin şimdi, askeri gücünü artırmak, Asya ve ötesinde nüfuz alanları geliştirmek, kritik teknolojileri ve kaynakları kontrol etmek gibi zirveye oynayan küresel bir güçten beklenebilecek tüm davranışları agresif bir şekilde gösteriyor.

Ama aslında, Pekin'in agresifliğinin temelinde, Çin'in yükselişini destekleyen dinamiklerin zayıflaması ve açılan fırsat penceresinin kapanmak üzere olduğunun farkında olmaları yatıyor. Son on yılda, bir zamanlar ülkenin yükselmesine yardımcı olan avantajlar artık Çin'i aşağı çeken sorunlar haline geldi. Her şeyden önce, Çin'in kaynakları hızla tükeniyor. Su ve enerji kaynakları açısından fakir bir coğrafyada olmak, tarihi boyunca her zaman bir engel olmuştur ve şimdi Çin'i tekrar zorluyor.

Çin ekonomisi şu anda Mao sonrası dönemin en uzun süreli yavaşlamasını yaşıyor. Çin'in resmi GSYİH büyüme oranı 2007'de yüzde 15'ten 2019'da yüzde altıya, 2020'de ise yüzde iki civarına düştü. Ancak gerçekçi çalışmalar, Çin'in gerçek büyüme

hızının hükümetin açıkladığı sayının sadece yarısı olabileceğini gösteriyor. Daha da kötüsü, Çin'in 2008'den bu yana GSYİH büyümesinin büyük kısmı hükümetin ekonomiyi besleyen sermaye desteğinden kaynaklanıyor. Teşvik harcamaları çıkarıldığında, Çin ekonomisi zar zor büyüyor.

Çin, büyüme hızını korumak için bu yüzyılın başlarında olduğundan üç kat daha fazla sermaye yatırımı yapmak zorunda, bu da büyüyen herhangi bir ekonomi için beklenenden çok daha büyük bir artış. Ama bölgede değişen şartlar yüzünden artık savunma harcamalarını sürekli artırmak zorunda olan Çin, büyümesini eskisi kadar kolay finanse edemiyor. Bütün bunların yanısıra, Çin'in iddialı hedeflerine ulaşma yeteneğinin önündeki en önemli engel, daha önce büyümesini destekleyen Dünyanın artık, Çin'in iddialarına ve büyümesine daha az elverişli hale gelmiş olması.

Pekin, 2008 mali krizinden bu yana çok sayıda yeni ticaret engeliyle karşı karşıya kaldı. Dünyanın en büyük ekonomilerinin çoğu telekomünikasyon ağlarını Çin etkisinden uzaklaştırıyor. Avustralya, Hindistan, Japonya ve diğer ülkeler Çin'i tedarik zincirlerinden çıkarmak istiyor. 40 yıllık balayının sona ermesiyle, Çin şimdi yükselişinin sonunu getiren iki eğilimle, yavaşlayan büyüme ve stratejik bir kuşatma ve karşı karşıya kalmış durumda.

ABD artık Çin ile yakınlaşma politikasından vazgeçmiş bulunuyor ve çevreleme politikasını tam olarak uyguluyor. Nitekim Washington şu anda bölgedeki en büyük askeri genişlemesini gerçekleştirmiş durumda. ABD sadece kendi güçlerini bölgeye yığmakla kalmıyor, Hindistan, Kore ve Japonya gibi müttefiklerini de savunma harcamalarını artırmaya ve onlara silah

satışını ve askeri desteği artırmaya teşvik ediyor.

Avustralya, Hindistan, Japonya ve ABD'nin yer aldığı stratejik bir ortaklık olan Dörtlü Güvenlik Diyalogu, Hint-Pasifik'teki demokrasiler arasındaki Çin karşıtı işbirliğinin odak noktası olarak ortaya çıktı. Yeni AUKUS ittifakı, Dünya Savaşları'nın çelik çekirdeğini Pasifik bölgesine taşıdı.

Hırslı Çin hükümeti, ABD'nin son dönemde yaşadığı istikrarsızlıkların, Batı dünyasının kendi arasında yaşadığı sorunların ve küresel düzeydeki büyük dönüşümlerin yarattığı kırılmalıkların kendileri için uygun bir zaman yarattığına inanıyor ama Çin artık yükselen bir güç olmadığını da farkında. Yavaşlayan büyüme, azalan kaynaklar, değişen nüfus yapısı, enerjiye bağımlılığın artması ve stratejik kuşatma gibi birçok endişe verici gelişmeyle uğraşiyor. Çin için belirlediği hedeflere ulaşmak çok daha zor hale gelmiş durumda.

Şimdi Çin Liderliğinin önünde iki yol var, daha agresif hareket etmek ya da doğru zaman olmadığını düşünerek geri adım atmak ve ABD ile masaya oturmak. Çin'de bu dengeyi güç kullanarak değiştirmeyi seçerse, III.Dünya Savaşı'nı görmemiz kaçınılmazdır. Ama Çin'in böyle bir savaşta karşısında geniş bir cephe bulması ve büyük yıkıma uğraması öngörülebilir. Ancak fırsatları ve riskleri her zaman çok iyi değerlendiren Çin devlet akli mevcut şartlar altında Dünyayı yeniden bölüşmek üzere ABD ile masaya oturmayı daha kazançlı bir seçenek olarak görüyor.

Küreselleşmenin sonu ve Yeni Dünya Düzeni

Dünyamız içinde bulunduğumuz dönemde insanlık tarihindeki en kapsamlı değişim ve dönüşüm dönemini yaşıyor. Bu dönüşümü

tetikleyen teknolojik ekonomik, sosyal, siyasal, jeopolitik, teknolojik, demografik, çevresel değişim döngüleri dünya tarihinde nadir rastlanan bir biçimde aynı dönemde biraraya gelmiş durumda. Şu anda dünya bir mükemmel fırtına ortamı içerisine girdi.

Bu dönüşüm çağı, mutlak bir hegemonyadan yoksun bir çağ olacaktır. Çok kutupluluğa ve yoğun nüfuz rekabetine doğru bir kayma ile tanımlanan bu yeni dünyada, en olası makul sonuç aradaki bir çözümde yatmaktadır: Küresel güçlerin anlaşarak kendi nüfuz alanlarına çekilmesi yani Bölgeselleşme.

Bölgeselleşme ekonomik olarak zaten güçlenen bir eğilim halindeydi. Yıllardır, ticaret zaten bölgeler arası olmaktan daha fazla bölge içi hale geliyordu. 1990'ların başında, Kuzey Amerika Doğu Asya'nın ihracatının %35'ini emerken, bugün bu oran %20'ye düştü, çünkü Kuzey Amerika'yı oluşturan üç devlet kendi aralarında artık daha fazla ticaret yapıyor. Öte yandan, Doğu Asya'nın kendisine olan ihracat payı her yıl büyüyor. Çin'in ASEAN ile ticareti 300 milyar doların üzerine yükseldi. Kısacası, daha fazla ekonomik bölgeselleşme şeklinde deglobalizasyon zaten yaşanıyordu.

Batılı güçler öncülüğündeki "Hiper küreselleşme" tüm siyasi ve sosyal sermayesini kaybetmiştir ve bunu savunmak artık siyasi olarak kabul edilemez. Önümüzdeki dönemde küresel güçlerin uzlaşmasına bağlı olarak, ticari bölgeselleşme sürecinin hızlanmasına siyasi bölgeselleşmenin eşlik etmesi kaçınılmaz görünüyor.

Sonuç Olarak;

Mevcut gelişmeler ve ABD, Çin ve Rusya'nın kendi iç dengeleri dikkate

alındığında, enerjilerini çatışma yerine kendi ihtiyaçları için harcamayı tercih edecekleri ve bu doğrultuda yakın bir gelecekte bir araya gelerek dünyayı küresel ölçekte nüfuz alanlarına ayıracakları öngörülebilir.

Bu bir öngörü dahilinde, Dünyanın gelecekteki görünümü herkesin kendi nüfuz alanına çekildiği, yani ABD'nin Amerika kıtasında, Çin'in Asya-Pasifik bölgesinde, Rusya'nın Avrasya bölgesinde etkin olduğu bir küresel denge anlamına gelecektir.

Böyle bir senaryo, sadece soğuk savaş sonrası kurulan dengelerin değil, yaklaşık 200 yılda oluşan Batı öncülüğü ve üstünlüğüne dayalı liberal küresel düzenin sonu ve çok kutuplu küresel dengenin önünün açılması demektir.

Çok kutuplu, bölgesel dengelerin öne çıktığı ve ABD'nin kendi bölgesine odaklanarak Avrupa ve Ortadoğu'dan çekildiği bir küresel denge senaryosunda, bölgesel bir güç olarak Türkiyenin önünde çok önemli fırsat pencereleri açılabilir. Türkiye'nin böyle bir senaryo dahilinde, önemli bir askeri, ekonomik bir güç ve demokratik bir ülke olarak, Balkanlar, Karadeniz, Kafkasya, Ortadoğu ve Akdeniz gibi havzalarda etkinliği ve nüfuzu çok daha fazla artacağı gibi Avrupa'da yeniden oluşacak olan ekonomik, askeri ve siyasi dengeler içerisinde de hak ettiği yeri alabilecektir.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Prof. Dr. Hasan CANPOLAT, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yüksek lisans, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Doktora yaptı. 2012 yılında Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi alanında Doçent unvanını almıştır. Şu anda Gedik Üniversitesi'nde Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Çatalzeytin, Mesudiye, Sivrice Kaymakamlıkları, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünde Şube Müdürlüğü, Mülkiye Başmüfettişliği, İçişleri Bakanlığı Strateji Merkezi Başkanlığı, Sivas ve Denizli Valilikleri görevlerinde bulunmuştur. 2008-2012 yılları arasında İçişleri Bakanlığı müsteşar yardımcısı ve müsteşar olarak, 2012-2015 yılları arasında ASELSAN yönetim Kurulu üyesi ve Başkanı olarak görev yaptı. 2017 yılında emekli olmuştur.